

Obraćanje člana Stalnog izaslanstva Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine u Parlamentarnoj skupštini Srednjoeuropske inicijative (PS SEI) Krstana Simića na zasjedanju Odbora za ekonomske poslove Parlamentarne skupštine SEI na temu „Nezaposlenost mladih u državama SEI-a: izazovi i odgovori“

Budimpešta, 25. rujan 2013.

"Cijenjeni g. predsjedavajući,

Poštovane kolege

Veliko mi je zadovoljstvo biti danas na ovom sastanku!

Poštovani g. predsjedavajući, zahvaljujem Vam na organizaciji ovog sastanka u Budimpešti, kao i mogućnosti da razmotrimo pitanja od zajedničkog interesa.

„Nezaposlenost mladih u državama CEI-a: izazovi i odgovori“

Skoro 75 miliona mladih osoba je trenutno nezaposleno u svijetu i radi se o višedecenijskom rekordu. Uz sadašnji stepen ekonomskih aktivnosti na globalnom nivou stručnjaci ne predviđaju nikakvo poboljšanje situacije do 2016. godine, što stavlja dodatni pritisak na mlade osobe, jer će morati znatno više inicijativa da poduzmu sami. Sistem im sve teže i sve manje pomaže.

Rastući je broj članica Evropske unije, u kojima je stopa nezaposlenosti mladih prešla 30 posto, u pojedinim od njih čak i 40 posto (Španija, Grčka), a šta reći za zemlje iz našeg regiona i posebno za BiH, gdje je stopa nezaposlenosti mladih sve bliža 60 posto?

Visok nivo nezaposlenosti mladih ljudi ima trajno negativne posljedice po ekonomiju. Konkretno, visoka stopa nezaposlenosti mladih od 25 posto košta ekonomiju određene države na godišnjem nivou između 0,5 i jedan posto bruto domaćeg proizvoda. U slučaju bh. ekonomije, ova stopa, pa samim tim i gubitak, dvostruko je veći i iznosi blizu 400 miliona KM. Drugim riječima, BiH gubi svaki dan preko milion KM zbog visoke stope nezaposlenosti mladih.

Ovako značajan gubitak je posljedica nezaposlenosti mladih što utiče na pad potrošnje zbog nedostatka prihoda kod mladih, kao i na smanjenje osnovice za doprinose, jer manji broj osoba privređuje. Takođe, potrebno je uzeti u obzir odliv mozgova, jer se za našu zemlju stvara šteta prouzrokovana odlaskom kvalitetnog kadra kao i neostvarenom dobiti vezanom za navedeni kadar, koji će biti zaposlen i iskorišten negdje drugo.

Među skupim posljedicama potrebno je spomenuti i pad kvaliteta radne snage, jer mlade osobe koje su više godina bez posla gube stečeno znanje, ali i samopouzdanje. Bilo da se radi o mekim vještinama ili o tehničkim aspektima i znanju vezanom uz određena zanimanja, biće potrebno poboljšavati, dakle i finansirati kvalitet radne snage.

U tako teškom kontekstu postoji lepeza mjera koje vlade moraju poduzeti, a koje se, prije svega, odnose na otvaranje novih radnih mjesta putem makroekonomskih razvojnih politika, jer je otvaranje novih radnih mjesta najvažniji element poboljšanja situacije nezaposlenih mladih.

Jedna od mjera koje su poduzele FBiH i RS jeste usvajanje zakona o volonterizmu, njihova prednost mogla bi se ogledati u više pravaca jer se po prvi put definira šta je to volonterstvo kao i da se aktivnosti koje provode priznaju kao društveno korisne.

Pored toga, organizatori volontiranja ne mogu biti profitne kompanije, kako bi spriječili zloupotrebu volontera. U svemu ovome se ogleda širina ovoga zakonskog rješenja i što je najbitnije direktno potiče aktivizam mladih. Takođe pokrenuta je inicijativa da se jedan ovakav zakon usvoji na nivou BiH što bi doprinjelo boljem rješavanju nazaposlenosti mladih na nivou Države.

Međutim, činjenica da u Evropskoj uniji trenutno postoji gotovo pet miliona oglasa za posao, odnosno upražnjenih radnih mjesta, ukazuje nam i na to da radna snaga nema sve potrebne vještine i znanja niti ima potrebnu mobilnost. Potrebno je pružiti više kvalitetnih treninga i obuka mladim ljudima, kao i informacija o tržištu rada. Obuke mladim ljudima omogućavaju da podignu nivo produktivnosti i olakšaju ulazak na tržište rada.

Više nego bilo kada prije potrebno je hitno ubrzati reforme obrazovnog sistema i intenzivirati dijalog među poslodavcima te predstavnicima vlasti i obrazovnih institucija kako bi ponuđena rješenja bila što efikasnija i što brže implementirana.

Od mlade osobe koju poslodavci zaposle očekuje se već za nekoliko mjeseci da povrat investicije postane vidljiv, te da potencijal dođe do izražaja i da mlada zaposlena osoba počne da donosi poslodavcu prihod i dodanu vrijednost koja prevazilazi iznos njene bruto plate.

Moramo napomenuti da mladima posebno nedostaju komunikacijske i prezentacijske vještine.

Komunikacijske vještine koje se odnose ne samo na poslovnu komunikaciju sa partnerima nego i na internu komunikaciju unutar same kompanije i među kolegama. Što se tiče prezentacijskih vještina, one su, takođe, od posebne važnosti, jer se vrijedan ugovor i posao mogu dobiti ili izgubiti ovisno o tome na koji način i koliko uvjerljivo i kvalitetno su informacije odabrane i prezentirane potencijalnom partneru.

Ovo je, dakle, veoma konkretna potreba i nedostatak koji bi poslodavcima dozvolio da zaposle veći broj mladih ljudi da nisu primorani dio resursa ulagati u interne obuke za brojne vještine koje obrazovni sistem uglavnom ne pruža mladim osobama.

Razlog za optimizam postoji, ali je potrebno reagovati vrlo brzo. Određeni pomoci koji, ako budu podržani i kvalitetno prihvaćeni od strane domaćih vlasti i aktera, mogu imati mnogo značajnije pozitivne i dugoročne rezultate na bh. obrazovni sistem i tržište rada. Naravno, dugoročno gledajući, svi naponi su uzaludni ako se nova radna mjesta ne otvore, ali dok se veoma loše i negativne političke poruke koje šaljemo investitorima ne poprave, a sa njima i poslovna klima i rejting BiH kao lokacije za investiranje, postoje brojne aktivnosti kojima možemo mladim nezaposlenim osobama pomoći odmah.

Zaključak koji se nameće jeste da značajno poboljšanje može biti napravljeno podizanjem zapošljivosti, odnosno kvalitetom radne snage, bez čekanja na otvaranje novih radnih mjesta. Naravno, dugoročno gledajući, svi naponi su uzaludni ako se nova radna mjesta ne otvore, ali dok se veoma loše i negativne političke poruke koje šaljemo investitorima ne poprave, a sa njima i poslovna klima i rejting BiH kao lokacije za investiranje, postoje brojne aktivnosti kojima možemo mladim nezaposlenim osobama pomoći odmah." (kraj)